

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

Specifieke uitkering aan gemeenten in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma in verband met het verbeteren van een aantal onderdelen en het regelen van de tweede tranche

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

De belanghebbenden bij de tweede tranche zijn dezelfde belanghebbenden als bij de eerste tranche van de lokale aanpak isolatie, namelijk kwetsbare woningeigenaren en gemengde vve's met woningen met lage energielabels en lage WOZ-waarden.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Omdat dit een tweede tranche betreft van een reeds gestarte aanpak in 2023, is er reeds kennis en ervaring met het vraagstuk opgedaan. Die kennis en ervaring is voornamelijk aanwezig bij gemeenten, want zij hebben de middelen uit de lokale aanpak kunnen aanvragen en inzetten voor de doelgroep.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Voor deze regeling wordt advies gevraagd aan de VNG en tijdens deze consultatie wordt de regeling breder voorgelegd aan partijen. Bij de openstelling van de eerste tranche en daarna zijn met webinars, via accounthouders van het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) en via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en het ministerie belanghebbenden betrokken en/of zijn signalen ontvangen over de werking van de huidige regeling. Deze signalen zijn meegenomen bij de totstandkoming van de onderhavige voorgenomen regeling, ten behoeve van de tweede tranche van de lokale aanpak.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?

Kwetsbare huishoudens hebben extra ondersteuning nodig bij het isoleren van hun woning. Zo kunnen ook zij de energierekening omlaag brengen en energiearmoede zoveel mogelijk tegengaan. Zonder extra ondersteuning kunnen zij achterblijven in de energietransitie, hoog energiegebruik houden en de effecten ondervinden van hoge gasprijzen zoals de afgelopen jaren aan de orde was. Om klimaatverandering tegen te gaan is energiebesparing nodig. In de gebouwde omgeving is isolatie daarvoor belangrijk, ook om de energierekening omlaag te brengen.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Deze groepen vinden de weg naar landelijke voorzieningen (zoals subsidies) minder goed dan andere doelgroepen en hebben te weinig doenvermogen om verduurzaming op te pakken of ervaren drempels om tot verduurzaming over te gaan.

c) Wat is de omvang van het probleem?

Uit de [monitor verduurzaming gebouwde omgeving 2023](#) blijkt dat, geëxtrapoleerd naar de gehele voorraad, van de koopwoningen 32% een energielabel D of slechter heeft. Dit betreft bijna 1,5 miljoen woningen. Bij de huidige gasprijs zijn volgens TNO ruim 1 miljoen huishoudens kwetsbaar voor een hoge energierekening. Deze huishoudens geven minimaal 8% van het inkomen uit aan energie en wonen in een slecht geïsoleerde woning. TNO toont aan dat deze groep vrijwel nooit een gestandaardiseerd inkomen boven 60.000 euro heeft en de meerderheid in een koopwoning leeft (ruim 600.000 vs. ruim 450.000 huurders).¹

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

De eerste tranche van de lokale aanpak laat zien dat gemeenten bereid en in staat zijn lokale aanpakken te ontwikkelen om deze mensen te helpen. Van de 342 gemeenten hebben 337 gemeenten in de eerste tranche een aanvraag gedaan voor de middelen om in totaal ruim 206 duizend woningen te isoleren.

Nog niet alle gemeenten zijn toe aan de uitvoering, maar op basis van de eerste monitoringsresultaten uit maart 2024 zijn in 73 gemeenten reeds bewoners geïnformeerd over de middelen die voor hen beschikbaar zijn. In totaal zijn in die gemeenten ruim 200 duizend woningeigenaren benaderd over de extra ondersteuning die voor hen beschikbaar is. Ook zijn bijna 600 vve's benaderd, in 15 gemeenten. 49 gemeenten geven aan dat de eerste woningen al met minimaal 1 maatregel zijn geïsoleerd. In totaal zijn dit bijna 2800 woningen die met minimaal 1 maatregel al zijn geïsoleerd in de lokale aanpak.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Zonder overheidsingrijpen komt isolatie van woningen bij kwetsbare huishoudens met onvoldoende snelheid tot stand, worden CO2-reductiedoelstellingen niet gehaald en blijven deze kwetsbare woningeigenaren achter in de energietransitie.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat zijn de beleidsdoelen?

¹ [Verschillen in kwetsbaarheid voor hoge energieprijzen vraagt om gericht beleid \(tno.nl\)](#); het middenscenario (o.a. een gasprijs van 1,34 eur/m³) t.o.v. het lage scenario (o.a. een gasprijs van 0,77 eur/m³).

Om klimaatverandering tegen te gaan, wordt gestreefd naar ten minste 55% CO₂-reductie in de Klimaatwet en wordt het beleid gericht op een hogere opgave, wat neerkomt op circa 60% in 2030 ten opzichte van 1990. Zo wordt klimaatverandering zoveel als mogelijk tegen gegaan en ons land leefbaar gehouden voor de toekomstige generaties.

Het isoleren van woningen draagt bij aan CO₂-reductie. Het is immers essentieel de vraag naar energie terug te brengen, om dan in de resterende vraag te kunnen voorzien met duurzame energiebronnen. Bovendien lopen de bewoners van goed geïsoleerde woningen minder risico op een hoge energierekening en energiearmoede. Ook wordt de overstap van aardgas naar duurzame bronnen makkelijker en leidt goede isolatie en kierdichting samen met goede ventilatie tot meer comfort en een gezonder leefklimaat in een woning.

De ambitie van de lokale aanpak van het Nationaal Isolatieprogramma is om ongeveer 750.000 koopwoningen te isoleren samen met gemeenten. Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor gemeenten om eigenaar-bewoners extra ondersteuning te bieden bij het isoleren van de woning.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

De doelen van de regeling dragen bij aan de sustainable development goals: betaalbare en duurzame energie (SDG7) en klimaatactie (SDG13). Door het verlagen van de energierekening bij kwetsbare huishoudens wordt tevens bijgedragen aan het doel om geen armoede te hebben (SDG1) en ongelijkheid te verminderen (SDG10).

Ten aanzien van de brede welvaartsthema's dragen de doelen van de regeling bij aan Economisch kapitaal (6) door toegang tot betaalbare energie, Natuurlijk kapitaal (7) door actie tegen klimaatverandering en daarnaast tot het Consumptie en inkomen en Verdeling (3 en 9) door ongelijkheid tegengaan en terugdringen van armoede.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

Vanwege de opgedane kennis en ervaring bij gemeenten, de gewenste meerjarige aanpak bij gemeenten en continuïteit van beleid is het voortbouwen op de regeling van de eerste tranche wenselijk.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Er wordt ervoor gekozen geen nieuwe beleidsopties in te zetten, maar voort te bouwen op de eerste tranche van de lokale aanpak. Dit is vormgegeven door de regeling van de eerste tranche van de lokale aanpak als basis te nemen voor de tweede tranche.

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

n.v.t.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Het verwachte gevolg van de beleidsinterventie is dat verduurzaming sneller tot stand komt, en met name de kwetsbare huishoudens worden geholpen met isolatie die daar zelf minder makkelijk toe komen.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

De Uitvoeringbaarheidstoets Decentrale Overheden is van toepassing voor deze regeling en is uitgevoerd in februari 2024 middels overleg met de VNG en IPO. Daar zijn geen bijzonderheden uit voortgekomen voor de verdere uitwerking van de regeling voor de tweede tranche van de lokale aanpak, mede omdat het voortbouwt op de eerste tranche. In het kader van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen kunnen de VNG en IPO ook nog reageren op de conceptregeling. Overige toetsen zijn niet van toepassing omdat precieze vormgeving van aanpakken door decentrale overheden wordt bepaald en eventuele effecten van die vormgeving afhankelijk zijn, bijvoorbeeld in hoeverre er handelingen van burgers vereist zijn voor uitvoering van het beleid en de impact op het milieu door het materiaalgebruik.

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het voorstel?

Er wordt ervoor gekozen geen nieuwe beleidsopties in te zetten, maar voort te bouwen op de eerste tranche van de lokale aanpak. Dit betreft een specifieke uitkering aan gemeenten, omdat dit het mogelijk maakt voor gemeenten om gericht huishoudens te ondersteunen die daar behoefte aan hebben. Die ondersteuning kan financieel zijn – aanvullend aan de Investeringsubsidie Duurzame Energie (ISDE) en de Subsidieregeling verduurzaming verenigingen van eigenaars (SVVE) en ook extra communicatie en ontzorging. Dit is vormgegeven door de regeling van de eerste tranche van de lokale aanpak als basis te nemen voor de tweede tranche. De onderhavige regeling betreft dus een wijziging op de vigerende regeling voor de lokale aanpak isolatie, waarbij de middelen voor de tweede tranche worden toegevoegd aan de regeling en enkele verbeteringen ten behoeve van de uitvoering worden doorgevoerd.

- b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));

- brede maatschappelijke impact?

Door de middelen beschikbaar te stellen aan gemeenten, kunnen collectieve aanpakken in straten en wijken worden vormgegeven met ondersteuning en hulp aan kwetsbare huishoudens. Kwetsbare huishoudens hebben vaak weinig doenvermogen en vinden minder snel hun weg naar landelijk beschikbare subsidies of ondersteuning. Vaak is lokaal georganiseerde hulp of zijn bestaande netwerken nodig om kwetsbare huishoudens te bereiken en ondersteuning te bieden bij het verduurzamen van hun woning.

- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Er zijn beperkte risico's bij dit voorstel, omdat het voorstel voortbouwt op een reeds ingezette aanpak. Voor knelpunten die mede met de ervaring van de eerste tranche van de lokale aanpak in beeld zijn, zijn verbeteringen in de onderhavige conceptregeling opgenomen. Verder biedt het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) ondersteuning aan gemeenten bij de uitvoering van de isolatieaanpakken.

- d) Hoe ziet de voorgenoemde [monitoring en evaluatie](#) eruit?

In de regeling is opgenomen dat gemeenten tweejaarlijks monitoringsgegevens over de voortgang van de lokale aanpak aan RVO verstrekt. Ook dien de Sisa-verantwoording jaarlijks te worden ingediend. Tot slot houdt het NPLW via accounthouders contact met alle gemeenten, zodat de vraagstukken waar gemeenten tegenaan lopen in beeld zijn.